

על ההוראה האקדמית באוניברסיטאות ברוסיה

ניצה דוידוביץ¹, מיכאל זינגרד², צילה סינואני-שטרן³, המכללה האקדמית יהודה ושומרון

במהלך חודש אפריל 2005 התקיים ברוסיה כנס מדעי שכותרתו "היבטים בהוראה אקדמית", ובו השתתפו משלחת מישראל ואנשי סגל בכמה אוניברסיטאות מובילות ברוסיה⁴. במסגרת הכנס המדעי עלו שני נושאים ייחודיים לאוניברסיטאות ברוסיה: שיטה ממוחשבת לביצוע בחינות רטרופקטיביות של ידע התלמיד ולימודי תעודת הוראה למרצים חדשים ולדוקטורנטים. נושאים אלה מוצגים להלן.

ממוחשבים לקורסים במחלקות השונות. בכוונתם להגיע במהלך השנתיים הבאות למצב שבו כשני שלישים מהמבחנים ייערכו במתכונת ממוחשבת.

יש לציין כי השיטה הממוחשבת לבדיקת בחינות אינה כוללת רק בחינות רב-ברירה, אלא גם טיפוסים אחרים של בחינות, כגון: הגדרת מילים לתשובות (קטן/גדול/פחות), או מספרים כתשובות לבעיות חישוביות. כך יכול הסטודנט לסמן מילה או מספר כתשובה, והתוכנה בודקת את התשובה. טיפוס אחר של בחינה הוא התאמה בין משפטים, ובו הסטודנט מנסה להתאים לכל חלק של משפט את המשפט המקביל המשלים אותו.

התוכנה פותחה בידי אנשי אקדמיה מרוסיה בעלי אוריינטציה פדגוגית. היות שהיא מתאימה גם לנוסח עברי, היא הועמדה לרשות מורי המחלקה למדעי המחשב והמתמטיקה במכללה שלנו במטרה ליצור תשתית מחקרית בנושא.

לימודי תעודת הוראה למרצים חדשים ולדוקטורנטים והסתלמויות למרצים ותיקים

כל חבר סגל במוסד אקדמי ברוסיה מקבל הכשרה פדגוגית מובנית. ההכשרה הפדגוגית היא חלק מדרישות

שיטה ממוחשבת לביצוע בחינות לבחינה רטרופקטיבית של ידע הסטודנטים בקורסים שלמדו

שיטה זו מיועדת לבדוק את הטמעת החומר הנלמד כשנה לאחר הלימוד. לשיטה הממוחשבת כמה יתרונות אקדמיים: אובייקטיביות בקביעת רמות הידע, היעדר מעורבות סובייקטיבית של בודק המבחן, התייחסות לכל הנושאים שנלמדו בקורס באופן מובנה ומתוכנן, שימוש בשיטות סטטיסטיות לניתוח תוצאות המבחנים ובדיקה אחידה של רמת הידע בקרב הסטודנטים, גם אם למדו אותו קורס אצל מרצים שונים. לשיטה זו גם יתרונות טכנולוגיים, כגון: היכולת להשתמש במערכות מולטימדיה המאפשרות להבנות מסגרת להתכוננות לבחינה תוך בדיקה עצמית ותרגול עצמי של הסטודנט ואפשרות לבנות בסיס נתונים, שישמש כלי השוואה בניתוח תוצאות הבחינה והסקת מסקנות.

החוקרים הרוסים החלו בהבניית תכניות אלה לפני שנתיים, והמערכת שלהם כוללת בסיסי נתונים למבחנים

1. ד"ר ניצה דוידוביץ, מנהלת לפיתוח אקדמי.
2. פרופ' מיכאל זינגרד, דקאן הפקולטה למדעי הטבע.
3. פרופ' צילה סינואני-שטרן, משנה לנשיא לעניינים אקדמיים.

4. אוניברסיטת מוסקבה על שם לומנוסוב (Moscow State University) ושלוש אוניברסיטאות של המדינה ביקטרינבורג, מחוז אורל (Yekaterinburg, Ural) - האוניברסיטה הפדגוגית, האוניברסיטה הטכנולוגית והאוניברסיטה לכלכלה.

ניצה דוידוביץ

מיכאל זינגרד

צילה סינואני-שטרן

הקבלה למשרה במוסד אקדמי. ההכשרה יכולה להיעשות בזמן כתיבת עבודת הדוקטורט, בהנחה שהדוקטורנט ישתלב בהוראה האקדמית, או בשנים הראשונות של עבודת איש הסגל, שלומד במקביל לעבודתו גם באוניברסיטה פדגוגית. בסיום הלימודים מקבל חבר הסגל תעודה המעידה על כישוריו הפדגוגיים.

החינוך, יסודות האקולוגיה, שיטות חינוך ומערכות חינוך בחו"ל.

קורסים בדיסציפלינות (מקצועות) מיוחדות

היסטוריה ומתודולוגיה של המקצוע, הפדגוגיה של המקצוע, תכנון/הכנת שיעור והתנסות מעשית.

שיעורים כלליים

היסטוריה ומתודולוגיה של המדעים בקונטקסט של התפתחות ההיסטוריה העולמית, כלכלה עולמית: בעיות גלובליזציה ובעיות אזוריות, רוסיה-מזרח-מערב: מנטליות, כלכלה ואקולוגיה, אתיקה ומוסר, תרבות, וכן שיעורי דת וחינוך מיגדרי.

קורסי שירות מפקולטות אחרות

יסודות ההופעה בציבור, קריאה מהירה, קורס מתקדם בלימוד שפה זרה, יסודות התרגום משפה זרה, יסודות בתכנון הקריירה המקצועית.

התכנית גם כוללת התמחות מעשית בהוראה במוסד חינוכי אקדמי ●

נוסף על כך, אחת לחמש שנים על כל חבר סגל לעבור השתלמות בהוראה במוסד אקדמי אחר, באותה עיר או במקום אחר. משך ההשתלמות הוא כחודש ימים, ובסיומה עליו לדווח על שיטות הוראה ועל דרכים לקידום ההוראה. להלן רשימת הקורסים הכלולים בתכנית להכשרת דוקטורנטים ואנשי סגל חדשים להוראה:

קורסים בפסיכולוגיה וחינוך

קורסי חובה: פסיכולוגיה כללית, חינוך, פסיכולוגיה של החינוך, פסיכולוגיה סוציולוגית, מתודולוגיה וטכניקות פדגוגיות בחינוך, טכנולוגיות מידע חדשניות בתהליכי למידה.

קורסי בחירה: פסיכולוגיה של הכנסת חידושים בהוראה, הנחיה/הדרכה בתהליך החינוך, תרבות המחשבה בתהליך

